

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072: “Фінанси, банківська справа та страхування”
за магістерською програмою професійного спрямування
“Управління публічними фінансами”
на тему: «Особливості казначейського обслуговування доходів
місцевих бюджетів»

Виконавець:

М-7 групи ЦЗФН
Єрошенко О.Б.

Науковий керівник:

К.е.н., доцент Курганська Е.І.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державна казначейська служба за період становлення та розвитку пройшла довгий трансформаційний шлях, наразі за останні чотири роки були найважчі періоди.

В умовах політичної, і, як наслідок, економічної кризи бюджетно-фінансова децентралізація має аспекти відносин, які охоплюють широкі сфери діяльності: від ефективності функціонування держінститутів і розвитку стабільної фінансової інфраструктури до вдосконалення механізмів фінансових трансфертів та підтримки системи соціального страхування.

У ці часи значно підвищується роль інституцій, що здійснюють поточний та подальший контроль динаміки поповнення грошових коштів державного та місцевих бюджетів, їх цільового використання розпорядниками коштів та стану їх результативності. Однією з таких установ у складі Міністерства фінансів України є Державна казначейська служба. Вона здійснює не лише контроль за використанням коштів державного та місцевих бюджетів розпорядниками різних рівнів для вирішення завдань господарської діяльності і реалізації функцій на визначений проміжок часу, а й забезпечує ефективне управління такими коштами, завдяки оперативному фінансуванню витрат цих розпорядників у рамках обмежених бюджетних ресурсів. Всеохоплюючий процес формування нового громадянського суспільства в Україні та його вимога щодо побудови ефективної, соціально справедливої економічної системи торкається як правового поля країни, її господарського механізму, так і фінансово-бюджетної сфери, яскравим представником якої є Державна казначейська служба. Відтак, магістерська робота присвячена дослідженню одного з найбільш важливіших сторін її функціонування - процесу обслуговування видатків місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

Вітчизняні практики та науковці працюють над шляхами та методами найбільш ефективного обслуговування сфери місцевих фінансів із урахування вимог нормативно-правового поля, механізмів регулювання діяльності органів державної влади і суб'єктів господарювання, сучасної фінансової та економічної ситуації. Наукові пошуки у цьому напрямку ведуться такими фахівцями, як О.Булгакова, О. Романенко, Ю.Пасічник, О. Чечуліна, Е.Курганська, Опарін В. М., О. Скрипнюк[13], Л.Беновська[14], Л.Тарангул та іншими.

Існує багато протилежних поглядів щодо сутності її завдань, ролі та місця в державному управлінні, немає одностайної думки щодо відношення до ролі в процесах соціального та суспільного розвитку.

Більшість провідних вчених в свої роботах приділяють увагу на цільове використання коштів, як найбільш ефективний спосіб вдосконалення управління бюджетним процесом на місцевому рівні. Але у світлі нинішніх подій потрібна така організація проходження грошових потоків до місцевого бюджету та подальшого їх розподілу, яка могла б забезпечити технічний кошторисний контроль, а також прозорість бюджетного процесу, насамперед створити систему ефективного та результативного управління бюджетними коштами, звернути увагу на фіскальну самостійність та відповідальність органів місцевого самоврядування.

В роботі досліджено теоретичні засади щодо функціонального забезпечення системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами в Україні, сутність фіскальної самостійності та відповідальності органів місцевого самоврядування; структурно-функціональний аналіз чинного механізму казначейського обслуговування на державних рівнях та рівнях обласних управлінь, визначено концептуальні підходи до управління бюджетними видатками за децентралізованою моделлю, розкрито зміст зарубіжного досвіду в цій сфері; проаналізовано організаційний та економічний механізми, а також показники казначейського обслуговування; виявлено сучасні проблеми системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів, обґрунтовано шляхи удосконалення її механізмів та запропоновані інструменти, які можуть підвищити їх ефективність в умовах бюджетної децентралізації.

Мета і завдання дослідження. Метою є удосконалення системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами через науково-теоретичне обґрунтування її оптимізації в умовах бюджетної децентралізації.

Для досягнення цієї мети було визначено такі завдання:

- розглянути фіскальну самостійність та фіскальну відповідальність місцевого самоврядування в умовах бюджетної децентралізації;
- дослідити управління бюджетними коштами в системі казначейства;
- виявити особливості казначейського виконання бюджетів за доходами в системі дистанційного обслуговування бюджету
- проаналізувати казначейське обслуговування доходів, міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів на прикладі Одеської області
- здійснити моніторинг видатків місцевих бюджетів Одеської області;
- проаналізувати виконання доходів місцевих бюджетів

- запропонувати шляхи вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами в сучасних умовах;

- дослідити шляхи організації казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами в умовах бюджетної децентралізації

Об'єктом дослідження є система казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами.

Предмет дослідження: вдосконалення системи казначейського обслуговування доходів місцевих бюджетів

Методологічною основою роботи виступають праці фахівців у галузях управлінських та економічних наук, а також роботи сучасних вітчизняних вчених-управлінців, у яких висвітлюються питання організації та управління бюджетним процесом та системою казначейського обслуговування. Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти України, статистичні дані та матеріали Державної казначейської служби, управлінь ДКС в Одеській області.

Мета магістерської роботи визначила вибір конкретних методів дослідження. Зокрема, звернення до системного підходу дає змогу розглянути систему казначейського обслуговування місцевих бюджетів як цілісну функціональну структуру. Для дослідження реальних можливостей та практичних результатів використано статистичні методи групування. Застосовано структурно-функціональний метод, здійснено дослідження напрямів, механізмів та специфіки державного регулювання системи казначейського обслуговування видатків місцевих бюджетів, визначено основні недоліки системи, які потребують вдосконалення. Застосовано метод прогнозування, науково обґрунтовано можливий стан системи казначейського обслуговування видатків місцевих бюджетів у майбутньому, а також визначено альтернативні шляхи та умов досягнення такого стану.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Одержання результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних засад формування шляхів вдосконалення системи казначейського обслуговування за доходами.

Опис структури роботи. Визначено структуру роботи: вступ, три розділи, які вміщують 8 підрозділів, висновки, літературу та пропозиції. Обсяг роботи складає 97 сторінок, з них 81 - основного тексту.

Робота містить 16 рисунків та 6 таблиць. Зміст роботи викладено у 8 додатках

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 3 тези:

1. Слатвінська М.О. Єрошенко О. Б. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні. Фінансові аспекти підтримки економіки в умовах глобальних конфліктів. Міжн.наук.-практ.конференція . с.43- 45. 4.05.2023. м.Київ.

2. Волохова І.С. Єрошенко О. Б. Зарубіжний досвід організації державного аудиту публічних фінансів. МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ V Міжнародна науково-практична конференція С.494-496. 27-28.03.2023 р.

3. Курганська Е. І. Єрошенко О. Б. Специфіка казначейського обслуговування місцевих бюджетів Одеської області за видатками. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ. I Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 55-річчю кафедри фінансів і банківської справи.с.113-117. 27.03.2023. м. Вінниця.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ» розглянуто теоретичні засади функціонування системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні

У другому розділі «АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ НА ЄКР В ГУ ДКСУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ» проаналізовано сучасний стан обслуговування доходів, видатків та міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів на прикладі ГУ ДКСУ в Одеській області в сучасних умовах.

У третьому розділі «ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ» розглянули шляхи вдосконалення системи казначейського обслуговування доходів місцевих бюджетів

Запропоновано шляхи вирішення проблем функціонування казначейської системи.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження ми виявили, що застосування казначейської форми обслуговування місцевих бюджетів України покладає велику відповідальність на органи Державної казначейської служби.

Специфіка та особливості організаційної структури та функціонального забезпечення базових моделей побудови місцевого самоврядування, які відрізняються різним рівнем централізації владних повноважень та компетенцій, та знаходить відображення на формуванні складових та джерел фінансового забезпечення місцевого самоврядування.

За ознакою принципів та механізму розподілу владних повноважень та відповідного матеріально-фінансового забезпечення реалізації управлінсько-розпорядницьких компетенцій між центральним урядом та органами, що виражають інтереси територіальних громад запропоновано виділення трьох базових моделей місцевого самоврядування: централізована (ґрунтується на розгляді органів МСВ як невід'ємної складової апарату державного управління, що виконує загальнодержавні

функції та забезпечує вирішення місцевих питань в межах виділених центральною владою повноважень); децентралізована демократична (базується на віднесенні питань місцевого розвитку до сфери компетенції органів МСВ, що здійснюють на місцевому рівні майже усю повноту публічної влади);

Фіскальний простір місцевого самоврядування являє собою сукупність локалізованих в межах певної території економічних процесів і господарських відносин (сформованих в ході інституціонально-упорядкованої взаємодії суб'єктів, орієнтованої на реалізацію індивідуальних та колективних інтересів), результати здійснення яких в рамках дії податкового та бюджетного механізмів держави визначають на основі розробки та реалізації активної фіскальної політики фінансовий потенціал, що може бути використаний для реалізації органами самоврядування (в межах наданих ним прав і повноважень) на місцевому рівні діапазону рішень в сфері регіонального розвитку, що відповідають загальнодержавним цілям та пріоритетам підтримки життєдіяльності територіальної громади, в межах дотримання вимог та обмежень щодо збереження стійкості фінансового стану держави та її регіонів. Формування фіскального простору місцевого самоврядування являє собою складну послідовність розгортання економічних явищ і процесів, в ході здійснення яких відбувається утворення ключових елементів ФП, до складу яких належать податковий потенціал (узагальнююча характеристика граничних можливостей та спроможності сукупності економічних процесів та господарських відносин щодо генерації фінансових результатів діяльності, які в рамках дії механізму оподаткування являють собою базу для формування податкових надходжень до державного та місцевого бюджету), бюджетний потенціал (відображення здатності місцевого самоврядування щодо залучення в додаткових (неподаткових) джерел фінансування заходів щодо вирішення завдань та досягнення цілей регіонального розвитку), бюджетна ємність (узагальнююча системна характеристика структурної побудови ФП місцевого самоврядування, яка відбиває ступень збалансованості та відповідності основних складових ФП через визначення спроможності місцевого бюджету щодо здійснення додаткових видатків). За 27 років Державна казначейська служба України пройшла нелегкі шляхи трансформації: збудовано трирівневу систему своїх органів; застосована класична модель казначейської системи; запроваджено СДО; всі бюджетні кошти консолідовані на Єдиному казначейському рахунку, якій відкрито в Національному банку України; Державна казначейська служба – залишається учасником системи електронних платежів; запроваджено систему відкриття асигнувань по Державному бюджету; здійснено розміщення ТВК з ЄКР місцевим бюджетам; створено єдину облікову систему органів казначейської служби – АС «Єдина Казна», її підсистеми

«Єдиний реєстр розпорядників та одержувачів бюджетних коштів» , «Єдина мережа установ та організацій». Проблеми сфери казначейської служби є досить тривалою та викликана рядом факторів впливу :

- застарілі вимоги в площині кваліфікаційних вимог;
- пікові навантаження;
- відсутність критеріїв оцінювання навантажень на одного фахівця;
- низький рівень оплати праці, що , відповідно, призводить до пониження мотивації в трудовому колективі [7];
- періодичні впровадження експериментів та нових технічних програм;
- складність обліку;
- складність та велика кількість рахунків для зарахування доходів;
- тенденція до збільшення кількості порушень і сум зобов'язань з виконання місцевих бюджетів;
- надання позичок з ЄКР на покриття ТКР МБ та ПФУ;
- розміщення ТВК ЄКР лише через придбання державних цінних паперів, та на депозитних рахунках у НБУ та банках;
- недосконалість системи «Є -Казна»
- СДО , яка має ряд недоліків при практичному застосуванні та багато інших;
- відсутністю контролю за термінами подання розподілів відкритих асигнувань;
- відкриттям асигнувань по Державному бюджету за даними помісячного розпису без урахування реальної потреби, що призводить до накопичення залишків невикористаних асигнувань;
- відсутністю казначейського банку, який би здійснював діяльність зі збору, зберігання і розподілу державних коштів.
- недосконалість прийняття нормативних документів, впровадження яких має певні не доопрацювання та потребують управлінських рішень;
- значними обсягами інформації, яка потребується правоохоронним та контролюючим органами.

Проте на рівні територіального органу ДКСУ вже сьогодні можна провести низку заходів по вдосконаленню процесу управління видатками в межах його компетенції:

- розробити власні технологічні регламенти по кожному структурному підрозділу та надати їх з обґрунтуваннями до ДКСУ;
- утворити робочу групу з опрацювання нормативних документів, що приходять до ГУДКСУ в Одеській області, яка б готувала свої пропозиції по їх впровадженню;

- розробити та подати до ДКСУ пропозиції щодо оприлюднення інформації про виконання ДБ або з наданням віддаленого доступу до звітності органів ДКСУ правоохоронним та контролюючим органам з метою уникнення значної кількості дублюючої інформації;

- посилити контроль за витрачанням бюджетних коштів – провести роботу з розпорядниками бюджетних коштів щодо прискорення процесу надання розподілів відкритих асигнувань та надавати цим розпорядникам, що мають свою власну мережу, дані щодо фактично зареєстрованих неоплачених фінансових зобов'язань;

- подальше вдосконалення процесу запровадження електронного казначейства;

- застосування та впровадження принципів використання інноваційних інформаційних технологій ;

- подальше впровадження інноваційних складових казначейського обслуговування ;

- застосування сучасних інформаційних технологій ;

- впровадження спрощеної системи казначейства та спрощення процедури перерахування коштів на казначейські рахунки.

- розробка пропозицій щодо оприлюднення інформації про виконання ДБ або з наданням віддаленого доступу до звітності органів ДКСУ правоохоронним та контролюючим органам з метою уникнення значної кількості дублюючої інформації;

- посилення контролю за витрачанням бюджетних коштів – провести роботу з розпорядниками бюджетних коштів щодо прискорення процесу надання розподілів відкритих асигнувань та надавати цим розпорядникам, що мають свою власну мережу, дані щодо фактично зареєстрованих неоплачених фінансових зобов'язань

Поставлені завдання магістерської роботи було вирішено:

-- розглянуто фіскальну самостійність та фіскальну відповідальність місцевого самоврядування в умовах бюджетної децентралізації;

- досліджено управління бюджетними коштами в системі казначейства;

- виявлено особливості казначейського виконання бюджетів за доходами в системі дистанційного обслуговування бюджету

- проаналізувано казначейське обслуговування доходів, міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів на прикладі Одеської області

- здійснено моніторинг видатків місцевих бюджетів Одеської області;

- проаналізувано виконання доходів місцевих бюджетів

- запропонувано шляхи вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами в сучасних умовах;

- досліджено шляхи організації казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами в умовах бюджетної децентралізації

Особливої цінності нашому дослідженню надає використання абсолютних показників на різних рівнях за період більше 20 рр з застосуванням економіко-математичних методів та прорахованих показників $T_{пр}$ в розрізі діяльності ДКСУ, ГУ ДКСУ Одеської області, періоду останніх десяти років саме системи казначейства.

АНОТАЦІЯ

Анотація кваліфікаційної роботи магістра
Студента групи ЦЗФН Єрошенко Олександра Борисовича,
на тему “Особливості казначейського обслуговування доходів місцевих бюджетів”,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072:
“Фінанси, банківська справа та страхування” за освітньою програмою “Управління
публічними фінансами”,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об’єкт дослідження: система казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Предмет дослідження: дослідження є пошук шляхів вдосконалення та вирішення проблем казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами.

В першому розділі розглянуто теоретичні засади функціонування системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні

В другому розділі проаналізовано сучасний стан обслуговування доходів, видатків та міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів на прикладі ГУ ДКСУ в Одеській області в сучасних умовах.

В третьому розділі розглянули шляхи вдосконалення системи казначейського обслуговування доходів місцевих бюджетів

Запропоновано шляхи вирішення проблем функціонування казначейської системи.

Ключові слова: Державна казначейська служба, казначейська система, місцеві бюджети, доходи, єдиний казначейський рахунок., охорона здоров’я, воєнний стан.

ANNOTATION

Students of the m-7 group of the center for correspondence education
Oleksandr Borysovych Eroshenko,
on the topic "Peculiarities of treasury services for local budget revenues", thesis for Master
degree in specialty
072: “Finance, Banking and insurance“ under the program "Management of public finances",
Odessa National Economic University
Odessa, 2023

Thesis consists of three chapters. Object of research: the system of the treasury service of local budgets

Subject of the study: the study is aimed at finding ways to improve and solve the problems of treasury services of local budgets by revenues.

Diploma thesis deals with problems of the treasury system functions in modern conditions. The first section discusses the theoretical foundations of the functioning of the system of treasury services for local budgets in Ukraine

The second section analyzes the current state of servicing revenues, expenditures and intergovernmental transfers of local budgets on the example of the State Treasury Department in Odesa region in the current conditions.

In the third section, we consider ways to improve the system of treasury services for local budget revenues

Keywords: State Treasury Service, treasury system, local budget, expenditures, revenues, single treasury, health care, martial law.